

Utbildningsinspektion i Blästadsskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 och obligatorisk särskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Blästadsskolan och besökt skolan den 19 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Blästadsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Blästadsskolan intervjuades elever i årskurserna 2 och 6 i grund- och grund-särskolan, lärare, representanter ur elevvårdsteamet, skolans båda rektorer samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Blästadsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	220
Förskoleklass	57
Grundskola	428
Obligatorisk särskola	28

Blästadsskolan ingår i område Ekholmen, ett av de tio områden grundskolan i Linköping är indelad i. Området leds av en områdeschef.

Skolan utgörs av två enheter, en omfattande förskoleklass, årskurserna 1–3 samt fritidshemmen och en bestående av årskurserna 4–6, en hörselklass samt grundsärskola för elever i årskurserna 1–6/7. Innevarande läsår är Blästadsskolan emellertid p.g.a. sjukskrivning organiserad som en enhet med två rektorer.

Grundskolan består av tre förskoleklasser med 57 elever, 428 elever i årskurserna 1–6, en hörselklass med 4 elever från hela kommunen i årskurs 3–7 samt fritidsverksamhet omfattande 220 barn i åldrarna 6–10 år. Skolbarnsomsorgen behandlas inte i föreliggande rapport utan enbart i huvudmannarapporten.

I grundsärskolan går 28 elever fördelade på 4 klasser. Flertalet av dessa elever omfattas av skolbarnsomsorg i de områden eleverna kommer ifrån.

Inför innevarande läsår har 75 elever i årskurserna 1–6 från en nedlagd skola i närområdet, Ullstämna skola, beretts skolgång i Blästadsskolan.

Blästadsskolan består av en huvudbyggnad uppförd 1975 som är till- och ombyggd under 1990-talet samt fyra friliggande byggnader.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Blästadsskolan erbjuder en verksamhet av god kvalitet. Skolan upplevs som trygg och eleverna ges tillsammans med de vuxna utrymme att skapa en god miljö för lärande. Undervisningen är allsidig och varieras inom klassens ram. Eleverna ger i allmänhet uttryck för en lust att lära och att trivas i skolan. Lärarna har utbildning för den undervisning de bedriver och visar ett stort engagemang i att utveckla den pedagogiska verksamheten. Skolledningen tar ett övergripande ansvar för skolans verksamhet och har skapat goda förutsättningar för att driva ett kvalitetsarbete.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Grundskolan bör följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. Analyser och diskussioner om arbetsformer och arbetssätt bör leda till en förbättrad måluppfyllelse.

- I arbetet med elevernas ansvar och inflytande bör elevernas successivt allt större inflytande också över själva utbildningen utvecklas.
- Skolan bör på ett tydligare sätt informera elevernas vårdnadshavare om målen för utbildningen samt rättigheter och skyldigheter.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brist snarast skall åtgärdas.

- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp har inte fattats enligt bestämmelserna (5 kap. 5 §, 8 kap.1 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen motsvarar inte förordningens krav (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet, i dess lydelse före den 15 augusti 2005).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Blästadsskolan har formulerat mål för arbetet i förskoleklassen och har en särskild arbetsplan för utveckling av elevernas språkliga medvetenhet. Utvärderingar visar att elevernas språkutveckling är god och inspektörerna bedömer att eleverna ges förutsättningar att utvecklas i riktning mot målen.

Resultaten från det nationella diagnostiska materialet som genomförs årligen i årskurs 2 i hela kommunen visar att närmare var fjärde elev föregående läsår i ämnena svenska och matematik bedömdes behöva få särskilt stöd för att kunna uppnå målen i årskurs 5.

Alla elever genomför de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 5.

Tabell 1 Andel elever i procent som uppnått målen i de nationella proven i årskurs 5

	2002	2003	2004	2005
Matematik	88	90	75	75
Svenska	81	82	79	86
Engelska	90	94	77	87

Av tabellen framgår att 25 procent av eleverna de två senaste läsåren inte uppnår målen för årskurs 5 i matematik. En analys av resultaten avseende könskillnader visar att flertalet av de elever som inte uppnår målen i ämnet svenska är pojkar medan skillnaden mellan pojkar och flickors resultat i matematik och engelska inte är lika påtaglig.

I övriga ämnen görs uppföljningar av elevernas kunskapsutveckling i relation till lokalt utformade mål för respektive årskurs och de nationella målen i årskurs 5. Resultaten från dessa föreligger emellertid endast på klassnivå och skolan kan därmed inte redogöra för måluppfyllelsen och har heller inte någon samlad bild av utbildningsresultaten över tid.

I grundsärskolan följs elevernas kunskapsutveckling regelbundet upp utgående ifrån de nationella målen såsom de är formulerade i varje elevs individuella utvecklingsplan. Sammanställningar av resultat över tid finns inte heller för denna skolform.

Eleverna uppvisar vaga kunskaper om målen för respektive ämne samtidigt som de i intervjuer och klassrumsbesök visar på en god tillit till sin egen förmåga och en lust att lära. Elevernas inflytande över och ansvar för sin skolsituation och det egna lärandet är varierande. Det formella inflytandet i form av klassråd och elevråd bedömer inspektörerna fungera väl. Intervjuerna gav intryck av att eleverna anser klassrådet vara ett viktigt forum att framföra sina åsikter i och kunna ge förslag till förbättringar. Eleverna gav också flera exempel på att förslag från elevrådet, som behandlar frågor som rör verksamheten i stort, förverkligats. Elevernas inflytande över planering och genomförande av undervisningen sker emellertid inom givna, ofta mycket begränsade ramar.

Eleverna deltar aktivt i arbetet med att förebygga uppkomsten av kränkningar. Inte någon form av trakasserier tolereras. Intervjuer och observationer visar att elever och vuxna känner sig trygga i Blästadsskolan

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att måluppfyllelsen i grundskolan i ämnena svenska, matematik och engelska bör förbättras och att skolan bör utveckla former för att följa upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Skolan bör uppmärksamma skillnader i resultat mellan pojkar och flickor och finna orsaker och vidta åtgärder för att säkra likvärdigheten i utbildningen. Skolans resultat gällande arbetet med normer och värden är bra och elevernas möjligheter till inflytande över sin skolsituation i stort är god medan inflytandet över själva undervisningen kan förbättras.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I Blästadsskolans lokala arbetsplan anges att skolan skall sträva efter att varje elev tar ett personligt ansvar, utövar ett allt större ansvar för sin utbildning och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. De mål skolan anger att eleverna bör ha uppnått i årskurs 6 innebär ansvar för läxor, att följa regler, att aktivt delta i klassråd samt välja fördjupningsområden. Arbetsplanen ger ingen vägledning om hur det successiva inflytandet över utbildningen skall utvecklas i själva undervisningen. Även av intervjuerna framgår att skolan inte har en medveten och gemensam syn på hur elevernas förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande skall utvecklas. Måldiskussioner inför och utvärderingar efter ett visst

moment, ett tema etc. sker inte med regelbundenhet. Eleverna får välja ämnesområden inom givna ramar men deltar inte i nämnvärd grad i urval av stoff och arbetsformer med utgångspunkt i målbeskrivningar från läroplan och kursplaner. En diskussion om mål och gemensam grundsyn har emellertid påbörjats och beskrivs i en långsiktig förbättringsprocess, ”Framtid Blästad”.

Föräldrarna ges information om mål för och krav i utbildningen på föräldramöten och i utvecklingssamtalen, som genomförs en gång per termin. Via kontaktböcker, veckobrev och planeringsböcker upprätthålls kontakten mellan skola och hem kontinuerligt. Av intervjun med föräldrarna framgick att dialogen dock kan intensifieras ytterligare. För att ge ökad insyn i skolverksamheten och ökade möjligheter till samverkan finns på skolan ett samrådsorgan, det lokala skolrådet. Inspektörerna noterar emellertid att rådets överenskommelser inte når ut till alla föräldrar.

Blästadsskolans ”Handlingsplan vid mobbning eller annan kränkande behandling” är väl känd av elever, personal och föräldrar. Det förebyggande arbetet består bl.a. i samtalsgrupper kring konflikthantering och olika värderingsövningar som genomförs med regelbundenhet i klasserna. Även kamratstödjarnas uppgift är att verka förebyggande och ”stämningshöjande” enligt handlingsplanen. Från och med årskurs 3 utses en pojke och en flicka i alla klasser i grund- och grundsärskolan att vara kamratstödjare. I en egen tidning berättar kamratstödjarna engagerat om sitt uppdrag. Skolans mobbningsteam har regelbundet kontakt med kamratstödjarna, håller sig informerade om stämningen på skolan och arbetar vid behov med konflikter och kränkande behandling mellan elever. Inspektörerna vill påpeka att rutiner vid eventuella kränkningar mellan personal och elev också skall finnas. Personalen har uppsikt och är tillgängliga på platser där elever vistas. Av intervjuer och observationer i klassrum, korridorer och på skolgården framgår att eleverna både i grund- och grundsärskolan känner sig trygga i sin skolmiljö. Inspektörerna bedömer att Blästadsskolan lever upp till den egna övergripande målsättningen, att vara ”Den öppna skolan”

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Skolans lokalt bearbetade kursplaner för grundsärskolan och grundskolan beskriver hur skolans undervisning utformas. I varje ämne finns lokalt uttolkade mål för respektive årskurs. Av intervjuer med lärarna framgår dock behov av att systematiskt diskutera och kontinuerligt revidera dessa utifrån de nationella kursplanernas och läroplanens mål. Trots att inspektörerna bedömer personalen ha goda kunskaper om målen för verksamheten tas inte skolans samlade resultat till utgångspunkt för planeringen av arbetsformer och arbetssätt. Eleverna i grundskolan är fördelade på klasser årskursvis medan grundsärskolan i huvudsak har åldersintegrerad klassindelning. Organiseringen i grupper är i huvudsak statisk med halvklasstimmar i vissa ämnen. En utveckling pågår emellertid med alltmer av gemensam planering årskursvis för att möjliggöra flexibla grupperingar som bättre kan svara mot elevernas behov eller val.

Inom klassens ram ges eleverna möjligheter att pröva på ett flertal olika arbetssätt vid inläring av ett visst arbetsområde. I ämnet matematik såg inspektörerna exempelvis goda exempel på hur eleverna genom arbete i par, individuellt med hjälp av bl.a. tärningar eller färgläggning och i samtal med läraren befäste sina kunskaper.

Eleverna ger i intervjuerna uttryck för att vara stimulerade i skolan och iakttagelser vid lektionsbesöken visar motiverade och aktiva elever.

Fördelningen av ämnen över studietiden är fastlagd i en timplan som är samordnad med den för de högre årskurserna. Planen skall ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

För att tillgodose elevernas individuella behov av stöd tillämpas i undervisningen olika arbetssätt och anpassningar görs av uppgifters svårighetsgrad och omfattning. Inspektörerna erfar dock att detta sker i olika hög grad beroende på lärare och ämne. I grundsärskolan medför individanpassningen att varje elev har en individuell utvecklingsplan, i grundskolan har ett utvecklingsarbete påbörjats med att utforma sådana planer. Hörseleklassens elever bildar vid vissa tillfällen en egen grupp eller ges undervisning individuellt men ingår i övrigt i sina respektive klasser med stöd av hörselassistenter. Ett resursteam bestående av lärare och speciallärare finns som stöd att tillgå för hela skolan.

I de fall uppgifter framkommer från en elev, dennes vårdnadshavare eller skolans personal om behov av särskilda stödåtgärder skall ett åtgärdsprogram upprättas. Blästadsskolan har rutiner för att upptäcka och genomföra insatser för elever i behov av särskilt stöd. Dokumentstudier visar att skolan upprättar åtgärdsprogram men att dessa håller ojämn kvalitet. Av programmen framgår inte alltid tydligt vilket huvudmål och vilka delmål insatserna skall uppfylla och vem/vilka som ansvarar för genomförandet. Åtgärdsprogrammen har här i vissa fall funktionen av elevvårdsprotokoll.

Skolan har innevarande läsår inrättat en särskild undervisningsgrupp för tre elever utan att formella beslut fattats. Enligt grundskoleförordningen skall styrelsen efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i en särskild undervisningsgrupp. Beslutet får överklagas. Inspektörerna finner att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp inte har fattats och att information om rätten att överklaga inte har givits. Beslut har däremot fattats om anpassad studiegång. Enligt förordningen får styrelsen för skolan efter hörande av elevvårdskonferensen fatta beslut om anpassad studiegång och därvid medge avvikelser från timplanen. Beslut om anpassad studiegång kan inte överklagas, vilket skolan uppgivit.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Regelbundna utvecklingssamtal genomförs. Föräldrarna uttryckte i intervjun tillfredsställelse över elevernas förmåga att i utvecklingssamtalet föra en dialog med sin lärare om den egna skolsituationen men ansåg inte att samtalen i tillräcklig grad tillgodoser deras och elevernas behov av information om målen för utbildningen. Blästadsskolans lokala bearbetningar av målen ämnes- och årskursvis är utformade så att de skall vara lätta att utvärdera. Trots detta är ordet mål och dess innebörd ett okänt begrepp för eleverna i allmänhet. Utvärderingar genomförs men sporadiskt och utan att eleverna görs medvetna om att resultaten påverkar planeringen av undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolan tydligare bör klargöra målen för utbildningen för såväl elever som föräldrar.

Skolan har samlade kunskapsresultat i form av sammanställningar av tester främst i läsning och ordförståelse samt av de nationella ämnesproven men saknar sådan samlad information för övriga ämnen och för utvecklingen av normer och värden. För likvärdig bedömning av elevernas prestationer är det av vikt att skolans resultat görs tydliga, är tillgängliga och finns att tillgå över tid samt att samverkan sker mellan lärarna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I Blästadsskolan pågår ett förbättrings- och kvalitetsarbete som dock enligt samstämmiga utsagor under senare år avstannat på grund av avsaknad av ledningsfunktion. Det arbete med BRUK¹, ett självvärderingsinstrument som kommunen centralt påbjudit att användas vid framtagandet av skolans kvalitetsredovisning, har under föregående år tjänat som underlag för pedagogiska diskussioner i arbetslagen men utan att sammanställas och analyseras på skolenivå. Det dokument skolan presenterat som sin kvalitetsredovisning har inget samband med genomförda uppföljningar och utvärderingar utan är snarast en beskrivning av det pedagogiska arbetet och önskemål inför kommande läsår. Inspektörerna vill påtala att skolan i kvalitetsredovisningen skall ange en bedömning av i vad mån de nationella målen uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om så inte är fallet.

Föräldrarna känner inte till att skolan årligen skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning.

Ledning och intern kommunikation

Under föregående läsår har Blästadsskola under större delen av året varit utan en av de två rektorer organisationen består av, under en kortare period har skolan helt saknat rektor. Områdeschefen har vid detta tillfälle haft det administrativa och ekonomiska ansvaret medan skolan i övrigt saknat skolledning. Sedan i maj innevarande år består skolledningen av två rektorer varav den ene är nyträd och den andra arbetar halvtid på grund av sjukskrivning. De två enheter Blästadsskolan består av har därför detta läsår omorganiserats så att den rektor som tjänstgör heltid har ansvaret för hela grundskolan samt grundsärskolan medan den andra har ansvaret för fritidshemsverksamheten.

Ansvarsfördelningen mellan förvaltningsledningen och skolans ledning är tydlig. All kommunikation med förvaltningen sker via områdeschefen. Information från förvaltningen ges och en dialog kring övergripande verksamhetsfrågor förs i regelbundet återkommande områdesmöten. Rektor har ekonomiskt ansvar och befogenheter att anpassa verksamheten efter elevernas behov och anser sig ha gott stöd i den praktiska hanteringen av den ekonomiska funktionen i området.

Efter avsaknad av pedagogisk ledning föregående år sker nu samverkan kring en mer långsiktig strategisk planering för att skapa ett gemensamt förhållningssätt och en gemensam kunskapssyn i syfte att förverkliga en tydlig målstyrd

¹ BRUK (Bedömning Reflektion Utveckling Kvalitet) ett av Skolverket utarbetat verktyg för kvalitetsarbete i skola och förskola

skola. Inspektörerna bedömer att skolledningen har goda förutsättningar för arbetet med att hävda och leda verksamheten mot de nationella målen.

Elever, föräldrar och personal vet vem de skall vända sig till i olika frågor och rektorerna har ambitionen att vara förtrogna med den dagliga verksamheten inom sina respektive områden. Personalen inom grundsärskolan anser dock att cheferna på skol- och områdesnivå har bristande kunskaper om denna skolform. Inspektörerna vill framhålla vikten av att ledningen fungerar effektivt för styrning av skolans hela verksamhet.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan når mycket goda resultat med att skapa en god arbetsmiljö. Undervisningen bör i högre grad utgå ifrån elevernas kunskapsresultat och ta dessa till utgångspunkt för planeringen av arbetet. I en kvalitetsredovisning skall skolans bedömning av måluppfyllelsen och åtgärder till följd av denna beskrivas. Skolan bör vidare arbeta för att elevernas kunskaper om målen och deras inflytande över undervisningen skall förbättras.

Åtgärdsprogrammets kvalitet bör förbättras. Att beslut om särskild undervisningsgrupp inte fattats enligt författningen är inte godtagbart.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Skolan erbjuder alla elever i grund- och grundsärskolan utbildning i ämnen och ämnesgrupper i enlighet med den nationella timplanen. Inspektörerna vill påpeka att för elever med anpassad studiegång bör det av beslutet tydligt framgå vari avvikelserna från timplanen består.

Som språkval i årskurs 6 studerar eleverna ett av de tre moderna språken tyska, franska och spanska eller som alternativ engelska. Undervisningen i elevens val bedrivs inom klassens ram och utnyttjas för fördjupningsarbeten inom olika ämnesområden. Ett fåtal elever deltar i undervisning i modersmålet utanför den schemalagda tiden

Av intervjuer med föräldrar till elever i grund- och grundsärskolan framgår att utbildningens mål, innehåll och arbetsformer liksom rättigheter och skyldigheter bör klargöras ytterligare.

Samtliga lärare i såväl grund- som grundsärskolan har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Tillgången till speciallärare och elevassistenter är god.

Skolans rektorer har genomgått den statliga rektorsutbildningen eller annan ledarskapsutbildning. Lärarna erhåller kompetensutveckling dels i form av ett utbud via kommunens försorg, dels i form av individuell ämnesfortbildning. Någon långsiktig planering av skolans kompetensutvecklingsbehov i hela skolan föreligger ännu inte.

Tillgången till läromedel är god. Skolan har ett eget bibliotek inrymt i studiehallarna och utnyttjar vid behov det bibliotek som finns i områdets 7–9-skola. För elever med funktionsnedsättning finns anpassade läromedel som tillgodoser elevernas behov. Ny datorutrustning har nyligen installerats och datorer finns i stor omfattning.

Lokalerna är välhållna men upplevs som trånga och med ett otillräckligt antal biutrymmen för flexibel användning.

Sammanfattning

Verksamheten i Blästadsskolan har goda förutsättningar i fråga om tillgång till lärare med utbildning för den aktuella undervisningen och tillgången till läromedel och utrustning är god.

Datum

Ort

2006-04-07

Linköping

Karin Nilsson

Anders Kennberg